

הפצרת עונת החקר

יפעת ארליך

החוק להסדרת תרומת ביציות בישראל עבר, בתי החולים הציבוריים מחויבים לספק את השירות - אבל כל זה נשאר על הנייר. נשים ישראליות הנזקקות לתרומת ביציות כדי ללדת עדיין נאלצות לקבל אותה מחו"ל ובמחירי עתק. לגמרי במקרה, רוב רופאי ההפריה הבכירים בבתי החולים הציבוריים מתפרנסים יפה גם מייבוא ביציות מחו"ל

“למה זה לוקח כל כך הרבה זמן?” שואלת חנה בקול סדוק. “אני מתקשרת לכל מחלקות הפוריות ושואלת אם כבר אפשר לקבל תרומת ביציות בארץ, ובכולן אומרים לי שלא. מאז שחוק הביציות עבר כבר חלפה שנה וחצי. למה לא נערכו מראש למימוש החוק?”

בתום עשר שנים של טיפולי פוריות מכל סוג אפשרי, חנה (שם בדוי), אישה בשנות השלושים לחייה, החליטה לנסות כיוון חדש. היא הבינה שאם תזכה לחבק ילד, הוא לא יהיה עצמה ובשרה – אלא תוצר הפריית מבחנה בין ורעו של בעלה לביצית של תורמת ודה. אבל היא, חנה, תהיה זו שתישא אותו ברחמה תשעה חודשים ותלד אותו. “עברתי כבר שלושה מחזורי טיפול של השתלות עוברים מתורמת מקייב”, היא מספרת. “את הטיפולים, שעולה 5,000 אירו, עברתי דרך בית חולים פרטי בארץ. הפרו את הביציות בחו"ל, ואז הטיסו את העוברים לישראל. אבל זה לא הצליח, הם לא נקלטו. בגלל טלטולי הדרך שהעוברים חווים, הסיכויים להריון פוחתים. אם אטוס לחו"ל כדי שהשתלת העוברים תיעשה שם, הסיכויים יהיו טובים יותר – אבל אני מפחדת. זה קושי אדיר: כלכלית, גופנית ובעיקר נפשית.

“מעיק לחשוב שהילד שאת כל כך רוצה הוא לא ממך, לא מהגנים שלך. נכון שזה מבועי, אבל גם ממישהי ודה. לכי תרעי איד ווא ייצא, גם ביופי וגם באופי. בגלל זה אני כל כך רוצה לקבל תרומת ביצית פה בארץ. אני רוצה שהילד יהיה יהודי מלידה.

שלפחות יהיה מהעם שלי. אלה החיים ואני צריכה להתמודד, הבעיה היא שהמדינה ממש לא עוזרת בתחום. כל מיני חוקים טיפשיים מיישמים, ודווקא מחוק הביציות, שהיה יכול לאפשר את זה, לאף אחד לא אכפת.”

90 מיליון שקל בשנה

תרומת ביציות הייתה מותרת בישראל כבר משנת 1986, אך התורמות יכלו להיות רק נשים בטיפולי פוריות, שמוכנות להעביר לאחרות באופן אנונימי ואלטרואיסטי ביציות עודפות מתהליך ההפריה. בשנת 2000 חלה ירידה דרמטית בתרומת הביציות בישראל, אחרי שהתברר שרופאים שאבו מנשים ביציות בכמויות מופרזות ובניגוד להסכמתן, והשתמשו בהן כ'תרומה' לנשים אחרות – שכמוכן שילמו במיטב כספן, לצד שקיעת תרומת הביציות בארץ, החלה לשגשג תעשיית טיפולי הפריה על בסיס ביציות מחו"ל. לפי מרכז המחקר והמידע של הכנסת, מדי חודש מקבלות כ-250 ישראליות תרומת ביציות מתורמות שאינן אורחיות הארץ. ההפריה נעשית בחו"ל; ההשתלת ברחמן של הנתרמות מתבצעת כאמור בחו"ל או בארץ. התורמות הן נשים מאוקראינה, צ'כיה, רומניה, קפריסין, ספרד, הודו, דרום אפריקה וארצות הברית. העלות בעבור הנתרמת היא כ-30 אלף שקל לטיפול, והשוק כולו מגלגל לפחות 90 מיליון שקל בשנה.

בקיץ 2009 התפוצצה פרשת ביציות נוספת, כאשר המשטרה ברומניה פשטה על מרפאה שהפעילו שם רופאים ישראלים

לצורך תרומת ביציות לישראליות. הפשיטה המתוקשרת, מאסר הרופאים וחשיפת העובדה שהמרפאה פעלה ללא אישור ממשרד הבריאות הישראלי, הגבירו בארץ את המאבק למען חקיקת חוק שיחזיר את תרומת הביציות הביתה, לישראל. וכך, ביוני 2010 הושם קץ לעשור של דיונים, עיכובים, דחיות ותירוצים, וחוק הביציות נחקק.

לפי החוק שהתקבל, אישה בת 18 עד 54 הסובלת מבעיות פריין תוכל לבקש תרומת ביצית, במימון סל הבריאות. מהעבר האחר של ההליך הוסדרה באופן חוקי האפשרות של נשים ישראליות בריאות בנות 20 עד 35 לתרום ביציות כאן בארץ, ולקבל פיצוי כספי תמורת שאיבתן מגופן – 9,000 שקלים ועוד אלף כ"הוצאות". החוק קובע שהתרומת תישאר אנונימית, ושהתינוק שנולד מתרומתה ייחשב לילדה של מקבלת התרומה. כן הוחלט כי יוקם מאגר חסוי, שבו יוכל מי שמלאו לו 18 שנה לברר אם נולד מתרומת ביצית, בלי לקבל מידע על זהות התורמת. זוגות המבקשים להינשא ואחד מהם נולד מתרומת ביצית, יוכלו לברר במאגר אם יש ביניהם קרבה גנטית.

שמתן של הנשים המשוועות לילד התגלתה כמוקדמת. החוק אמור היה להיכנס לתוקף בתוך תשעה חודשים מיום קבלתו בכנסת, אך משרד הבריאות התמהמה בניסוח תקנותיו. ביוני 2011 פנתה עו"ד חיה רודניצקי־דרורי אל היועצת המשפטית של משרד הבריאות, ובשמו של זוג חשוד ילדים שכבר הוציא 350 אלף שקל על תרומת

בית ההגנה

מאסר הרופאים החזיר את המאבק על הביציות ארצה. סוכני פרשת הביציות ברומניה בשוכם לישראל

מדוע כה ברור 'לפרופ' בןהרוש כי בארץ לא צפוי שינוי, בטווח הקרוב או הרחוק? הרי החוק התקבל, התקנות נקבעו, ומשרד הבריאות כבר הורה לכל 'יחידות ה-IVF לאפשר תרומת ביצית? אולי מפני שביחידה בבלינסון שבה עובד בןהרוש, רישומו של החוק אינו ניכר, כפי שעולה משיחת טלפון שערכנו עמם: **שלום, הגעתי למרפאת נשים פריזון בבלינסון?**

"כן".

רציתי לדעת, אפשר כבר לתרום אצלכם ביציות?

"לא. עדיין לא".

מתי יהיה אפשר?

"לא יודעת".

דוברות בית החולים בלינסון סירבה לאפשר לנו לראיין את בןהרוש, או כל רופא אחר מהמחלקה, והסתפקה בתגובה: "בשלב זה בית החולים לא ערוך לתת שירות זה, וככל הידוע לנו המצב דומה לבתי חולים אחרים בישראל. פרטיה של התחקירנית לא נלקחו כיוון שאין ברצוננו לייצר ציפיות ומצג שווא. לעניין הטענה על ניגוד אינטרסים של פרופ' בןהרוש – הרופא אינו נציג מטעם בית החולים ליישום החוק".

"הציבור לא מתנפל"

נעמה הפיקטיבית שלנו פנתה גם למייל של פרופ' יוסף איצקוביץ, מנהל מחלקת פוריות בבית החולים הממשלתי רמב"ם. בתגובה הוא שלח את מספר הטלפון האישי שלו.

שלום, מדוברת נעמה. שלחתי לך אימייל.

"כן, במה אני יכול לעזור לך?"

רציתי לשאול, האם כדאי להמתין ליישום חוק תרומת הביציות בארץ?

"אין לי מושג. זה יכול לקחת זמן".

יש איזו הערכה?

"לי אין. זה יכול לקחת חודשים, שנה, שנתיים. לא יודע".

אז מה אתה מציע לי? אני בת 49.

"אם יש לך עניין בתרומת ביציות, את צריכה... אנחנו עובדים עם קייב. באלישע (בית חולים פרטי – י"א) עובדים עם קייב. אין צורך לנסוע לשם. את צריכה ליצור קשר עם מי שמרכז את הנושא, האחות לורה, להיפגש איתה... זה יכול להיות ביום שאני נמצא שם".

איצקוביץ לא יכול להעריך כמה זמן יעבור עד שהחוק ייושם; אנחנו לא יכולים להעריך האם הוא עושה כל שביכולתו כדי ליישם את החוק הזה במחלקה שבניהולו ברמב"ם, או שמא הוא מעדיף שהלקוחות – גם כאלה שפנו אל המייל ה'ציבורי' שלו בבית החולים, כפי שעשינו אנחנו – יעברו אל המסלול הפרטי. כשפנינו אל המחלקה ברמב"ם והצענו לתרום ביציות, אמרה לנו המזכירה שעדיין אי אפשר לעשות זאת. היא אפילו לא טרחה לרשום את פרטי הפונה כדי לחזור אליה, אם תהיינה התפתחויות.

פרופ' איצקוביץ בחר שלא להתראיין

במחלקות IVF של בתי חולים ממשלתיים וציבוריים, ובכובע השני הם רופאים פרטיים המשתילים ביציות מחו"ל באמצעות בתי חולים פרטיים או קליניקות בארץ ומחוצה לה. אם יתאמצו ליישם את החוק ברפואה הציבורית, תיפגע אנושות ההכנסה שלהם ברפואה הפרטית. ומכיוון שחשש לניגוד אינטרסים כזה קיים לא רק בנושא חוק הביציות, יש לאזרחי ישראל סיבה טובה לתהות האם בריאותם נמצאת בידיים טובות.

"הרופאים עושים הרבה מאוד כסף מהטיפולים בחו"ל", אומרת רינה. "הרבה רופאים התעשרו מזה. למה שהם יפגעו לעצמם בעגל הזה? זה ידוע, וככל זאת אף אחד לא עושה כלום. אני באופן אישי הגעתי כמה פעמים אל רופאים בשירות הציבורי, והם הפנו אותי אל הקליניקות הפרטיות שלהם. זה קרה לי בעבר עם ניסיונות כושלים של תרומת ביצית כפי שהתאפשר אז. גם היום, אחרי חקיקת החוק, אישה שתגיע לבית חולים ציבורי או למרפאה של קופת חולים ותבקש תרומת ביצית, תופנה על ידי הרופא אל המסלול הפרטי. יהיו גם רופאים שילחשו לה: בואי אליי לקליניקה, אני אעשה לך את זה הכי מהר והכי טוב. והאישה? היא תלך. היא תרוץ, כי בשביל ילד, נשים מוכנות לעשות הכול".

בטווח הקרוב. או הרחוק

כדי לבדוק את טענת ניגוד האינטרסים, פתחנו תיבת דואר אלקטרוני ושלחנו פנייה פיקטיבית לרופאים שונים, כביכול בשמה של אישה הזקוקה לתרומת ביצית. לרמות הכותבת הענקנו את השם נעמה ופרטים ביוגרפיים שמאפיינים רבות מהנשים הממתינות לתרומה כזו. "שלום רב. אני אישה בת 49, אם לשני ילדים בוגרים שכבר הרבה שנים רוצה מאוד עוד ילד", נאמר בפנייה. "המצב שלי כרגע הוא שהריון כזה אפשרי רק עם תרומת ביצית, מפני שהביציות שלי לא טובות וגם המחזור לא סדיר. שמעתי עליך טובות ונפלאות. האם אתה עובד מול קייב? יש לי קצת חשש לנסוע לארץ וזה וגם לקבל תרומה ממוצא אחר. האם שווה להמתין ליישום חוק תרומת הביציות בארץ, או שייקח עוד הרבה זמן עד למימושו וחבל על כל יום שעובר? תודה, נעמה".

את המכתב הזה שלחנו למשל 'לפרופ' אבי בןהרוש. בחלק מהזמן, בןהרוש הוא מנהל השירות לשימור פוריות במחלקת IVF בבלינסון, בית חולים ציבורי. בשעות אחרות הוא מפעיל מרפאה פרטית בשכונת כוכבי הצפון שבתל-אביב. באתר האינטרנט של מרפאתו מוצע טיפול של תרומת ביציות.

פרופ' בןהרוש מיהר לענות. "היי. אני עובד עם קייב והעובדים מגיעים טריים באינקובטור לארץ וההחזרה מתבצעת באסותא (בית חולים פרטי – י"א), כך שאין צורך שתיסעי. לצערי לא צפוי שינוי בארץ בטווח הקרוב, ולדעתי גם בטווח הרחוק, ומפאת הגיל לא הייתי ממתיין... את מוזמנת להתקשר אליי ונקבע בהקדם".

הפרעת מבחן ה

ביציות ופונדקאות בחו"ל, דרשה שהמשרד ינסח את התקנות לחוק. "בבירור שערכו מרשיי במרכזים רפואיים מובילים בארץ", כתבה, "התברר כי אין כרגע תרומת ביצית מאישה יהודייה בארץ, מכיוון שהרגולציה לא הושלמה, לא הותקנו תקנות משרד הבריאות להפעלת החוק, ואין מאגר מידע מוגן כפי שדורש החוק. תרומות פוטנציאליות חוששות לתרום ביציות ולהיחשף, כי אין מנגנון ואין תקנות שיגנו עליהן מפני תביעות בעתיד".

שלושה שבועות אחר כך העביר משרד הבריאות את התקנות לחוק. באוקטובר 2011 הן אושרו בכנסת, בשעה טובה ומוצלחת. ב-1 בדצמבר שלח משרד הבריאות חוזר למנהלי בתי החולים ומנהלי יחידות ה-IVF (In Vitro Fertilization – הפריה חוץ-גופית), ובו הוראות מפורטות כיצד יש ליישם את חוק הביציות. החוזר מבהיר כי "כל יחידת IVF המוכרת על ידי משרד הבריאות מחויבת לספק שירות זה בנגישות וזמינות ראויים לכל הפונים, ולמען הסר ספק – זאת כחלק מתנאי הרישיון של היחידות".

אך האם החוק, שלידנו הייתה כרוכה בייסורים כה רבים, אכן מיושם? נשים הזקוקות לתרומה טוענות כי התשובה שלילית. כדי לבדוק את טענתן פניתי לתשע מחלקות פוריות בבתי חולים ציבוריים והצגתי עצמי כאישה המעוניינת לתרום ביציות. רק בבית החולים הלל יפה התייחסו לפנייה ברצינות. במחלקות בשישה בתי חולים אחרים נאמר כי לא ניתן כלל לתרום, ובשתיים הנותרות לקחו פרטים והבטיחו לחזור. אני עוד מחכה.

קודם לדאוג לילדים הקיימים

גם רינה, שם ברדי, עדיין מחכה. "אני יודעת שגם מתרומת ביצית אין לי סיכויים רבים להרות, אבל אני בכל זאת רוצה לנסות בפעם האחרונה", היא אומרת. "הבעיה היא שמדובר בסכומי עתק".

את בנה הראשון ילדה רינה בהריון רגיל. אחר כך החלו הסיבוכים, ואיתם ההוצאות הכספיות הרבות. "בתי הקטנה נולדה מתרומת ביצית ובפונדקאות באוקראינה. התהליך עלה לנו 200 אלף שקל. בגלל העלויות האדירות, רק עכשיו אנחנו מתחילים לחשוב על בית. כשהתחלתי לברר שוב על תרומת ביציות, בעלי אמר שקודם אנחנו צריכים לדאוג לגג לילדים הקיימים ורק אחר כך לחשוב על הבאים. למה זה צריך לעלות כל כך הרבה? למה לא מיישמים את החוק בארץ? הרי שנים נאבקו עליו".

חוק הביציות, חשוב להדגיש, הוא חוק מורכב ורגיש. הוא מחייב את מחלקות הפוריות להקים ועדות, לשלם תמורת הביציות שנתרמות בארץ, להתחבר למאגר החסוי שהקים משרד הבריאות ועוד שלל פרוצדורות. לא פלא שבתי החולים מנסים להתחמק מיישומו. אבל לצד הקשיים האובייקטיביים, כך טוענות נשים הממתינות לתרומת ביציות, מתחבא גם ניגוד אינטרסים, שכן רבים מן הרופאים בתחום אווזים בשני כובעים: בראשון הם מנהלים או רופאים בכירים

רינה (שם בדוי): "אני באופן אישי הגעתי כמה פעמים אל רופאים בשירות הציבורי, והם הפנו אותי אל הקליניקות הפרטיות שלהם. גם היום, אחרי חקיקת החוק, אישה שתגיע לבית חולים ציבורי ותבקש תרומת ביצית, תופנה על ידי הרופא אל המסלול הפרטי. והיא תלך. היא תרוץ, כי בשביל ילד, נשים מוכנות לעשות הכול"

החוק עבר, התקנות התעכבו. עו"ד חיה רודניצקי-דורי

הפרעת מבחן ה

"אלפי נשים מחכות לתרומות. ההיצע בארץ קטן ולא יפגע בתרומות מחו"ל." יו"ר עמותת חן לפרייון, עפרה בלבן

לכתבה. מבית החולים רמב"ם נמסר כי "חוק תרומת ביציות אמנם אושר בכנסת (לאחר עשור של דיונים), אך עקב מורכבותו, יישומו בשטח דורש היערכות רבה שטרם הסתיימה. בשיחת הטלפון פרופ' איצקוביץ' התרשם מדחיפות המקרה ועל כן הציע לפונה את הפתרון היחיד הזמין באופן מיידי, דהיינו תרומת ביצית מחו"ל. יחידת ה-IVF ברמב"ם תומכת ונערכת ליישום החוק, בדומה ליחידות ה-IVF האחרות בארץ. כולנו תקווה שנוכל להציע את השירות הזה לנשים הפונות אלינו בהקדם האפשרי".

במחלקת פוריות בבית החולים שיבא בתל-השומר נראה כי מתייחסים ביתר רצינות לחוק שכבר נחקק. "אנחנו רושמים ונחזור אלייך, כי זה צריך להיכנס בקרוב מאוד", נאמר לנו במוכירות המחלקה. עד כמה קרוב? "תוך חודשיים", העריכו שם. לעומת זאת, מנהל יחידת הפרייון וההפריה החוץ-גופית בשיבא, פרופ' שוקי דור, היה הרבה פחות אופטימי. כמו רבים מעמיתיו, גם דור מנהל במקביל קליניקה פרטית. כששלחנו פנייה כתובה לאתר האינטרנט שלו, שבו הוא מציע טיפולי השתלת ביציות בקייב, קיבלנו תשובה נחרצת: "לדאבוני אין תרומות בארץ. רק בקייב".

דוברות בית החולים שיבא אפשרה לנו לברר את הסוגיה ישירות עם פרופ' דור. "החוק אצלנו עדיין לא מיושם במלואו", הוא אומר. "הקמנו כבר את הוועדות, אבל זה קשה מאוד. בינתיים אנחנו מכינים את הרשימות של התורמות והנתרמות, וכשיהיה לנו מספיק חומר נתחיל להזמין אותן לראיונות ונוכל להפעיל את החוק".

איפה התורמות

לטענת דור, התקנות של משרד הבריאות הן שמקשות על קידום התהליך: "זה חוק מאוד נוקשה ומסוכן. יש ועדה ראשונה וועדה עליונה, וכל הצד הפיננסי עדיין לא ברור. מרוב הוראות וועדות, אני עצמי לא מצליח להבין את החוק. אני לא מכיר בתי חולים שהצליחו ליישם אותו, אבל בכל מקרה אנחנו עכשיו דנים בזה".

תרומה בחו"ל היא הליך פשוט יותר?

"כן. אנשים חותמים על הסכמה וזהו. אין ועדות ואין שום דבר".

אבל זה עולה למטופלות הרבה יותר כסף.

"לא הרבה יותר, כי יש החוזרים של הקופות. בשביל כמה אלפי שקלים אף אחד לא יבוא. אם את חושבת שזה מה שיפתור את הבעיות של עם ישראל, את טועה. החוק הזה לא יפתור את הבעיות. והתרומות איפה הן? אני עוד לא רואה את התורמות בארץ. תכתבי בעיתון שמי שרוצה לתרום, שתבוא אלינו. כמה נשים פנו אלינו בככי שהן רוצות לתרום? מעט מאוד".

וכמה פנו אליכם בבכי שהן רוצות להיות?

"פנו, פנו. לא דווקא לפה, יש לנו גם מרפאות פרטיות, הן פונות לשם. תפסיקו לחפש מתחת לאדמה. החוק הזה הוא בעייתי".

השאלה היא אם הרפואה הפרטית הפורחת בתחום, לא באה על חשבון הרפואה הציבורית.

ד"ר אדריאן אלנבוגן, בי"ח 'הלל יפה': יש חוק, ואת החוק צריך ליישם, גם אם הוא מסורבל מבחינה טכנית. יכול להיות שתוך כדי תנועה ניתקל בבאגים ואז יהיה צורך לשנות כמה הוראות, אבל אין נדע שהוא לא ישים, אם לא נתחיל ליישם? והכי חשוב זה שיגיעו תורמות. תכתבי שאנחנו מחפשים עוד תורמות"

"זאת המצאה של עיתונאים. קשקוש אחד גדול. ליישם את החוק זה קשה מאוד".

חוק זה חוק.

"מי אמר שלא? אני לא נוסע ברמזור אדם אם החוק אוסר עליי. אבל כמו שאמרתי, אני לא רואה את הציבור מתנפל על האפשרות שחוק הביציות נותן. אם תהיינה הרבה תרומות, ותורמות ראויות, אפשר יהיה להפעיל את החוק. רק שהמנהלות והגביות וכל הסיפור הזה, זה די מסובך".

זה לא קשור לכך שמנהלי המחלקות מבצעים טיפולי תרומת ביציות בקייב?

"מה פתאום, ממש לא. אנחנו לא מתחרים בבית החולים שלנו. זה ממש לא קשור. יש רפואה ציבורית בכל תחום. וסליחה, המחוקק משך את החוק עשר שנים, אז אל תאשימי את הרופאים. הדבר הכי גרוע מבחינתי הוא עיתונאי שמאשים את הרופאים. אתם מחפשים סקופים. עשר שנים היה החוק אצל שלושה שרי בריאות, אז מה את רוצה מהרופאים? הכול שטויות. הרופאים מוכנים. אני מוכן לעזור לכל מי שרוצה, אם היה חוק פשוט. אנחנו לא מפחדים מתחרות. הכי חמור זה להאשים רופא בכך שהוא עוצר את זה בגלל שהוא מרוויח במקום אחר".

זה מה שהנשים טוענות. בשיבא לפחות רשמו את השם שלי כשהצעת לי תרומה, אבל בבתי חולים אחרים גם זה לא נעשה.

"כי אנחנו באמת נערכים לזה ברצינות. זה מאוד מסובך, כל ההתגלגלות הזאת בוועדות. פונדקאות זה כבר יותר פשוט ופחות מסוכן, ושם גם התרומת מרוויחה משהו. תורמות ביציות חושבות שהן יעשו מזה ים של כסף, אבל החוק כמעט לא מפצה אותן, למרות שמדובר בתהליך מסוכן. הן צריכות לקבל זריקות, ואחר כך לעבור שאיבה, שזה בכלל לא פשוט".

אם זה הליך מסוכן, למה אתה מבקש שאזמין בעיתון את הנשים לתרום? ומה עם הצעירות של קייב, עליהן אתה לא מרחם?

"מי שרוצה לתרום, שתתרום. אני עוסק במקצוע לא של רחמנות. אבל מה זה האמירה הזו? זאת גסות רוח. אנחנו מוכנים ליישם את החוק, כשתהיינה תרומות וכשנסדיר את הרגולציה המסובכת. אבל גם התמורה לא מושכת את האנשים. את עשית את זה מתוך מחווה עיתונאית, ואני לא מאמין שאת רוצה לעשות את זה. ואם כן – בואי תירשמי באמת ואל תרימי טלפון להפיל את המערכת. אני רוצה לראות שעל עשרת אלפים שקל מיישי תקבל שבועיים זריקות, עם רמות גבוהות של אסטרוגנים, ומי יודע מה יכול לקרות לה. ולעבור שאיבה וכדומה. שימי יד על הלב ותגיד אם את היית רוצה לעשות את זה".

יש תורמות שבהחלט רוצות לתרום.

"בבקשה, שתבואנה. כמה יש? חמש? שתיים?"

בבית החולים הלל יפה, שגם אליו פנינו, כבר נרשמו 15 נשים.

"יופי, נהדר. אולי שם האוכלוסייה כן מעוניינת, בתליאביב לא. אני לא אחראי על הלל יפה. אני יודע מה קורה אצלי. אנחנו עכשיו עושים רשימות".

כמה יש לכם ברשימות?

"יש כמה מועמדות. לא בדקתי את זה היום. אני לא בודק את זה כל חמש דקות".

לא בשנה הקרובה

את פנייתה הנרגשת של נעמה שלחנו גם לדוא"ל של ד"ר אילן קלדרון, מנהל המחלקה לפוריות בבית החולים הממשלתי 'בני ציון'

בחיפה. וכך ענה ד"ר קלדרון: "חוק תרומת הביציות כבר בתוקף ומיושם, הבעיה העיקרית היא היעדר תרומות בארץ. היחידה בבני ציון לא עוסקת בתרומת ביציות בחו"ל. בהצלחה, אילן קלדרון".

כדי לבדוק את טענת הדוקטור כי בבני ציון החוק אינו מיושם בגלל היעדר תרומות, התקשרנו גם למחלקת ההפריה החוץ-גופית בבית חולים זה.

אפשר לתרום אצלכם ביציות?

"תרומת ביצית? עדיין לא. עדיין לא מדובר על זה. אבל את יכולה להשאיר לי שם וטלפון, ובמידה שזה יהיה רלוונטי אני אצור איתך קשר".

יש לך הערכה מתי זה יקרה?

"בינתיים לא קיבלתי שום הנחיות ממנהל המחלקה. אני כל הזמן שואלת אותו, אבל כרגע אין איזשהו צפ".

יש עוד נשים שרוצות לתרום?

"כן, יש".

יש? התבלבלנו. האם ד"ר קלדרון, מנהל המחלקה, לא כתב שאין?

דוברות בית החולים סירבה לאפשר לנו לראיין את קלדרון. "היחידה להפריה חוץ-גופית במרכז הרפואי בני ציון הייתה מהראשונות בארץ שנערכו לביצוע החוק", נמסר לנו מטעמה. "בבני ציון אף הוקמה ועדה מיוחדת לאישור תרומות, כנדרש בחוק. כשיהיה ברשותנו מספר מינימלי של תורמות פוטנציאליות, תתכנס הוועדה על פי חוק ותאשר אותן. לנוכח העובדה כי עד היום נעשתה פנייה של אישה אחת בלבד למתן תרומה (פרט לפנייתה של התחקירנית מטעמכם), טרם התכנסה הוועדה כדי לדון בבקשה. ד"ר אילן קלדרון איננו מטפל בנתרמות בבית החולים אלישע או בבית חולים פרטי אחר, כך שהוא איננו פועל בניגוד אינטרסים".

בריקה שערכנו העלתה שקלדרון אמנם אינו מבצע בעצמו השתלה של עוברים שהופרו מתרומת ביציות, אך הוא מכין במרפאתו הפרטית נשים שעתידות לעבור את התהליך בבתי חולים פרטיים.

למרפאה הפרטית של פרופ' דוד לבדון, מנהל יחידת הפרייון וההפריה החוץ-גופית בבית החולים הציבורי וולפסון, פנינו טלפנית. במרפאה שלו בתליאביב עוסק לבדון בטיפול תרומת ביציות דרך בית החולים הפרטי אסותא, כאשר התרומות מגיעות מקייב.

שלום, אני זקוקה לתרומת ביצית. רציתי לשאול עד כמה אפשר לבנות על החוק של תרומת ביציות בארץ.

"אין לו שיניים", ענתה המזכירה במרפאתו של לבדון.

אני מתלבטת מה לעשות.

"אם את הולכת לכיוון של תרומת ביצית, אל תחכי שזה יקרה בארץ. את תחכי לשווא".

נעמה תחכה לשווא – אולי גם משום שבמחלקה שלבדון ממונה עליה במערכת הבריאות הציבורית, לא טורחים אפילו לרשום את פרטיה של מי שמעוניינת לתרום. כך מתברר משיחה שערכנו למחלקת הפריה חוץ-גופית בוולפסון:

אפשר לתרום דרככם ביציות?

"לא. בינתיים עוד לא נגמר שום דבר".

אבל התקנות כבר ניתנו, לא?

"תקנות... אבל את יודעת, צריך מקום... יש היערכות פיזית של דברים, של נשים שמחכות לתרומת ביצית, זה לא כך כל פשוט".

אז יש הערכה? הבנתי שבתחילת ינואר כבר הייתה ישיבה על הנושא במשרד הבריאות.

הפרעת הבניה

”נכון, אבל מי ישלם עבור הביציות? כל הרברים הללו לא סגורים. לא בית חולים או IVF ישלם עבור הביציות (מהחוק החדש עולה שבית החולים דווקא אמור לשלם – ו”א). אני לא יודעת מה נגמר בפגישות. העלו המון שאלות שלא סגורות. לא נראה לי שבשנה הקרובה זה יהיה, אבל אולי אני טועה. תעקבי אחרי אמצעי התקשורת”.

שבועיים אחרי השיחה הזו, ניסינו שוב. גם אז לא טרחו בוולפסון לרשום את שם האישה שמציעה לתרום ביציות.

מבית החולים וולפסון נמסר בתגובה: ”פרופ’ לבירן הנו מחלוצי הטיפול בעולם בתחום של תרומת ביציות, שותף ללידת הילדים הראשונים שנולדו בטיפולים אלה בתחילת שנות ה־80, וחלק גדול ממחקריו, אשר פורסמו בכתבי עת מדעיים, היו בתחום תרומת הביציות. במשרד להנחיות משרד הבריאות התקיימה באחרונה ישיבה בנושא, בהשתתפות כלל מנהלי מחלקות ה־IVF בארץ, לרבות פרופ’ לבירן. היות שיש כמה נושאים לטיפול ברמה ארצית בטרם ניתן יהיה ליישם את החוק, אנו כמו שאר יחידות ה־IVF בארץ ממתנינים להנחיות משרד הבריאות, ולאחר שיינתנו – נשמח לפעול על פיהן. מצב זה אינו עומד בסתירה לעבודתו של פרופ’ לבירן בחו”ל. עוד מציין פרופ’ לבירן כי מתן שירותי רפואה פרטיים במקביל לעבודה הציבורית הוסדר על פי דין, וכי הוא פועל לפי הכללים”.

באגים תוך כדי תנועה

בוולפסון אם כן אומרים כי הם ממתנינים להוראות משרד הבריאות; אלא שמשרד הבריאות טוען כי העביר כבר את כל ההוראות וקיים שתי ישיבות הסבר בנושא, וכי כעת על בני החולים ליישם את החוק. בלתי אפשרי? תשאלו את ד”ר אדריאן אלנבוגן, מנהל יחידת IVF בבית החולים הלל יפה בחדרה. הוא כבר רץ קדימה, ומשאיר מאחור את כל הלבטים והספקות. וראו זה פלא: בניגוד לעמיתיו, לאלנבוגן אין עסקי ביציות מעבר לים.

”עוד לפני שקיבלנו את ההוראות של משרד הבריאות התחלנו לחפש תרומות”, הוא מספר. ”יצאנו בקמפיין – גם באינטרנט, בפורומים שונים, וגם מפה לאוזן – וכבר עכשיו רשומות אצלנו כ־15 תרומות פוטנציאליות. מתוכן, אני מאמין שהיו לפחות שלוש תרומות בפועל. תורמת אחת כבר הגיעה לפגישה הראשונה ועברה בדיקות מעבדה זו בחורה צעירה, מיוחדת מאוד, שהחליטה לתרום ממניעים אלטרואיסטיים”.

רופאים אחרים סיפרו לנו על הליך מורכב, כמעט בלתי אפשרי, של הקמת ועדות והתחברות למאגרים.

”אנחנו הקמנו בבית החולים את הוועדה שצריכה לאשר את התרומה, וקיבלנו ממשרד הבריאות תוכנת מחשב שמחברת את היחידה למאגר הארצי החסי שחוקם. למאגר מערכות הגנה מתקדמות, כדי שלא יצליחו לפרוץ אליו מערב הסעודית. קיבלנו כבר את האישור לבצע את ההתרמה. יש עוד בעיה ארמיניסטרטיבית

פרופ’ שוקי דור, בי”ח ‘שיבא’: ”אני רוצה לראות שעל עשרת אלפים שקל מישהי תקבל שבועיים זריקות, עם רמות גבוהות של אסטרוגנים, ומי יודע מה יכול לקרות לה. יד על הלב – את היית רוצה לעשות את זה?”
בבית החולים הלל יפה כבר נרשמו 15 נשים.
”אולי שם האוכלוסייה כן מעוניינת, בתל־אביב לא”

מתמנינים להנחיות כמו כולם. בית החולים וולפסון

הקפאה תמורת תרומה

שאלנו את פרופ’ דירנפלד האם העובדה

שהיא מבצעת טיפולי תרומת ביציות בקיפב אחת לתודשיים, וגם מחזיקה קליניקה פרטית בלונדון, גורמת לה להיות נלהבת פחות מהחוק.

היא השיבה כי רוב זמנה ומרצה מושקע ברפואה הציבורית בארץ, ושותעיסוק שלה בתחום באופן פרטי הוא שולי וזניח. ”הייתי מאושרת אם היה אפשר למצוא פתרון לכל אותן נשים שמחכות לתרומה ולא יכולות לנסוע לחו”ל. הלב כואב לי על כל אישה. אני נוסעת לחו”ל במקרים חריגים ומטפלת בנשים בודדות בשנה.

”נו עכשיו היה קשה מאוד לבצע תרומות ביצית בארץ. את יושבת במרפאה הפרטית שלך, ובא אלייך וגו שאין לו פתרון, אז את מציעה לו מה שכן אפשרי – חו”ל. בהרבה מקרים אחרים זה עובר הפוך: מגיעים אליי פרטי ואני ממליצה להם ללכת לציבורי. אין לי עניין לסחוט אנשים. בואי לא תבלבל, הפתרון של חו”ל נוצר בגלל המצב בשטח.

בשנת 2001 משרד הבריאות בעצמו הוציא משלחת לאוקראינה כדי לאשר את התרומות שנעשות שם. זה היה בהכשר של המדינה, כי לא היה פתרון אחר”.

הרופאים, אומרת דירנפלד, נותנים את השירות בהתאם למה שהם יכולים לתת. ”הם לא רוצים לסחוט אנשים בקליניקות הפרטיות.

רוב הרופאים זה ככה, אולי יש כמה חריגים. אין כאן התנגשות אינטרסים. לרופאים הרגילים, במיוחד אלה שעובדים כפריפריה, נמאס מהמצב שבו נשים לחוצות וזוכות ולא יכולות להרשות לעצמן פתרון בחו”ל. יותר מכול היינו רוצים שזה יהיה מסודר בארץ”.

דירנפלד גם מציעה דרך להגדיל את היצע הביציות בישראל: ”נשים שמתקרבות לגיל 35 ועוד לא ילדו, מחליטות לפעמים להקפיא את הביציות של עצמן כדי להיות בעתיד או להיעזר בפונדקאית. היום טיפול כזה עולה 15 אלף שקלים. הרעיון שלי הוא לאפשר לנשים לקבל את השירות הזה חינם, בתנאי שיסכימו לתרום שתיים־שלוש ביציות לנשים שזקוקות להן. כך נוכל להקים בנק ביציות מוקפאות, שיהיה ממזין על פי תכונות של התרומות, במודל של בנק הורע. זאת תוכנית שהפעלת לפני כמה חודשים באנגליה. היא גם הרבה יותר זמינה ממה שמוצע כיום. מי יתרמו בשביל עשרת אלפים שקל? החלשות; ומי מודעות לנושאי של הקפאת ביציות ומשימה על פוריות? דווקא המשכילות יותר, המבוססות”.

ממשכנות את נשמתן

אי אפשר לדבר על חוק הביציות בלי להזכיר את עפרה בלבן, יו”ר עמותת ’חן לפריון’, שכבר 13 שנה נאבקת למען חקיקת החוק הזה ויישומו. היא עצמה אם לשני נערים, בני 17 ו־13, שנולדו מתרומות ביציות בארץ. את המלחמה מנהלת כיום בלבן למען אחרות. ”העבודה על החוק הייתה כל כך קשה ומייאשת, שאני לא אתן לזה עכשיו לחמוק

מתחת לידדים”, היא אומרת. ”למיטב ידיעתי, היחידה הראשונה שתיישם אותו תהיה בהלל יפה. ד”ר אדריאן אלנבוגן, שהיה שותף פעיל במאבק לחוקק את החוק, נחוש בדעתו ליישם אותו במתכונתו הנוכחית”.

למה בבתי חולים אחרים מתעלמים מהחוק ומחדרישה של משרד הבריאות לאפשר תרומת ביציות?

”יחידות של קופת חולים כללית לא עובדות כייחידות עצמאיות, אז לא משתלם להן ליישם את החוק. לעומת זאת, יחידות של בתי חולים עירוניים או ממשלתיים, שפועלות כייחידות כלכליות בפני עצמן, יכולות להגדיל מאוד את ההכנסות שלהן אם תממשנה את החוק. מאישה בריאה וצעירה אפשר לשאוב הרבה פחות מסוכן מכפי שהיה בעבר. את הביציות הללו אפשר להלק לישלוש נשים. כל אחת מן הגתרמות תשלם לבית החולים, על פי התקנות, עשרת אלפים שקלים (שאותם היא יכולה לקבל כהחזר מקופת החולים, אם היא עומדת בתנאי הוכחות) – כך היחידה מקבלת בסך הכול 30 אלף שקל, ובניכוי עשרת אלפים שהתורמת מקבלת, בית החולים נשאר עם רווח של 20 אלף. כמצטבר, הסכומים הללו יאפשרו ליחידות להגדיל את הצוות ולהשקיע יותר במחקר”.

אז למה זה לא קורה?

”כי זה גם תלוי מאוד ברצון של ראש היחידה. הוא צריך לרצות את זה, כי מדובר בבלגן לא קטן”.

יותר בראי לראש היחידה לבצע את הטיפולים בחו”?

”בטח. איזו שאלה. בחו”ל זה יותר רווחי לכולם. לכן המסלול של תרומת ביציות בארץ רדע”.

בלבן אומרת כי היא מכירה רופאים שהתעשרו מהפריות בחו”ל. ”רוב הרופאים שעושים הפריות מכהנה בארץ, יש להם איזה

קשר בחו”ל. מעטים מאוד לא. הטיפול שם עולה לנתרמת פי חמישה. תרומת ביצית בארץ עולה בין 7,000 ל־10,000 שקלים, ואילו בחו”ל בין 5,000 ל־7,000 אירו. אבל אישה שרוצה ילד תעשה הכול; נשים חסרות אמצעים ממשכנות את נשמתן כדי להשיג את הכסף הזה”.

יש לך אמון ברופאים, אם הם חובשים שני כובענים פותרים?

”יש לי אמון ברבר הבסיסי: שהם שם בשביל לעזור לנשים להרות, ובשביל ליצור משפחות מאושרות. לא רק הרופאים, כל הצוותים הרפואיים. ועם זאת, ולמרות שזכותו של אדם להגיד ’אני רוצה גם לעשות לביתי’, אני מצפה מרופאים שיבינו שהיצע הביציות בארץ כל כך קטן, שזה לא מה שיסגור להם את העבודה עם צירך 20 אלף תרומות, משום שבממוצע אישה צריכה ארבעה מחזורי טיפול. בישראל, אם נגיע ל־300 תרומות זה ייחשב הצלחה גדולה.

”משרד הבריאות צריך לעזור ליחידות שרוצות להתחיל, מעבר לחוזר המנכ”ל שהפיץ. מצדי שתהיה רק יחידה אחת שתעשה את זה. אחריה יגיעו כל השאר. זה ייקח זמן, אבל זה יקרה”.

את אופטימית חברת תקנה.

”אחרי שנים של מאבקים אני יודעת שבסוף אפשר להשיג הכול. צריך רק להיות עקביים. כשכני הגדול היה בן 11 וסיפרתי לו שהוא גולד מתרומת ביצית, הוא אמר:

’אמא, תשמעי, מה שעשתה אותה אישה היה נעלה’. הוא השתמש במילה הזאת, ’נעלה’. רצתי תכף למחשב לתקק את זה כדי שלא אשכח. והבן שלי המשיך: ’אבל התפקיד שלה נגמר. גולדתי מהבטן שלך ויש לי אבא ואמא שאהבים אותי’. את המילים הללו וכותה של כל אישה לשמוע”.

לכתוב אומרת כי היא מכירה רופאים שהתעשרו מהפריות בחו”ל. ”רוב הרופאים שעושים הפריות מכהנה בארץ, יש להם איזה

..... לתגובות: dyokan@makorishon.co.il

"הביצוע יתחיל בקרוב"

עיני שימרון־גרינבוים, דוברת משרד הבריאות, מסרה בתגובה:

”מאז כניסתו לתוקף של חוק תרומת ביציות ביצע משרד הבריאות שורה של צעדים במטרה לאפשר את יישומו: הוקם מאגר המידע הנדרש לפי החוק, נערך יום עיון בנושא למנהלי יחידות IVF, וכן אושר בוועדת ערו”ב נוסח תקנות תרומת ביציות (תשלום פיצוי בשל פעולת שאיבת ביציות ותשלום אגרה בעד אישור רופא אחראי). ב־1 בדצמבר 2011 פורסם חזר מנהל רפואה ובו הוראות ליישום החוק. בחזר צוין, בין השאר, כי כל יחידת IVF המוכרת על ידי משרד הבריאות מחויבת לספק שירות זה בנגישות חמינות ראויים לכל הפונים. ביום 9 בינואר 2012 ערך משרד הבריאות פגשה לכל מנהלי יחידות IVF במטרה להבהיר שאלות שעלו לאחר פרסום החזר. אנו תקווה כי בעתיד הקרוב יחלו היחידות בביצוע ההליך.

לעניין אנונימיות התרומה החוק כולל הוראות ברורות כמו החובה על הרופאים המטפלים בשמירה על סודיות הזות התורמת והנתרמת. הוראות בעניין חזרות גם בנוהל משרד הבריאות.

החוק מאפשר לייעד כל תרומה לשלוש נשים לכל היותר. כבכל טיפול רפואי, הטיפול ההורמונלי צריך להיעשות בהתאם לסטנדרטים הרפואיים המקובלים וכללי האתיקה של הרופאים. הן החוק והן נוהל משרד הבריאות מדגישים כי הפעולה של שאיבת הביציות תתבצע לאחר שהרופא מוודא כי הפעולה אינה כרוכה בסיכונים מיוחדים לתורמת.

כאמור, כל היחידות המוכרות מחויבות למתן השירות בנגישות ראויה.

משרד הבריאות נערך באופן מקיף ויסודי ליישום הוראות החוק והתקנות, כולל על ידי חזרים הנחיות וממגשים. משרד הבריאות נתן הוראות מפורטות ונמגש עם מנהלי היחידות ועומד לרשותן. ככל שעדיין קיימים עיכובים ביישום חלק מההליכים בבתי החולים, הרי שמשרד הבריאות יפעל יחד עם בתי החולים על מנת להסירם ולהשלים את המהלך החשוב”.

בריציניות

צוחק מי ש...מגיע לשבת הומור

**לנשאים
במוצ"ש**

50% הנחה

מסחר לבית וארחות בוקר

שבת הומור

הפעם - שתי שבתות בשנה של חיך, הומור, צחוק ושחרור...

שבת ראשונה: שבת פרשת 'תרומה', ל' שבט - ב' אדר תשע"ב. 23-25 לפברואר 2012
שבת שנייה: שבת פרשת 'תצווה', שבת זכור ז'-ט' אדר תשע"ב. 1-3 למרץ 2012

יום חמישי:

יענקלה בן סירה וחנן בר סלע - א גאנץ יאר פריילאך"
טוביה צפיר - "ממשלה מקיר לקיר"

יום שישי:

"כבר פורחים נרקיסים בשמורות הטבע" טיול זרימות ופריחה בצפון
קבלת שבת מוזיקאלית עם ההרכב הווקאלי "מפתח סול"
הרב מאיר שוורץ משמח הלכבות, כמופע צחוק וכיזור

שבת:

"מתעוררים לחיים" עם יעל קפיטולניק
"שניים צינים עם כינר גדול" עם קובי אריאלי ואיר אורכך

את תפילות וסעודות השבת ילנו ההרכב הווקאלי 'מפתח סול'

מלון כינר גליל

נשרות מהדרין בהשגחת הרב אריבך
 חדר כושר | סאונה | ג'קוזי
 מתקנים לילדים | מגרש ספורט

לפגישתם 04-6738822
 kinorinfesh@kinar.co.il | www.kinar.co.il